

Briselē, 2024. gada 7. jūnijā
(OR. en)

10550/24

SOC 412
EMPL 236
ECOFIN 621

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Projekts – Padomes secinājumi par pensiju pietiekamību – <i>apstiprināšana</i>

1. Pielikumā ir pievienots Sociālās aizsardzības komitejas sagatavots projekts Padomes secinājumiem par pensiju pietiekamību.
2. Secinājumu pamatā ir Sociālās aizsardzības komitejas un Eiropas Komisijas sagatavotais 2024. gada ziņojums par pensiju pietiekamību. Šis secinājumu kopums ietver arī ziņojuma galveno secinājumu apstiprināšanu.
3. Secinājumu projektu apsprieda Sociālās aizsardzības komitejā un vienā Sociālu jautājumu darba grupas sanāksmē. Pēc neoficiālas rakstiskas apspriešanās darba grupa panāca vienošanos par secinājumiem, kas izklāstīti šīs piezīmes pielikumā.

4. Komiteja tiek aicināta:

- apstiprināt vienošanos, kas panākta par pielikumā izklāstīto secinājumu projektu; un
 - nosūtīt pielikumā pievienoto secinājumu projektu apstiprināšanai *EPSCO* padomes 2024. gada 20. jūnija sanāksmē.
-

Padomes secinājumu projekts

Pensiju pietiekamība

1. ATZĪSTOT, ka Eiropas sociālo tiesību pīlārā pasludinātās tiesības uz pienācīgiem ienākumiem un pensijām vecumdienās ir būtisks sociālas Eiropas pamatelements, un tām ir ļoti svarīga nozīme, lai sasniegtu 2030. gadam noteikto nabadzības samazināšanas mērķrādītāju;
2. ATZĪSTOT – tā kā nākamajās desmitgadēs pieaugs vecāka gadagājuma cilvēku īpatsvars mūsu sabiedrībā, pienācīgu pensiju nodrošināšana būs sarežģīts uzdevums, bet tam būs ļoti svarīga nozīme tajā, lai atbalstītu iedzīvotāju labklājību;
3. ATGĀDINOT, ka Eiropas Savienība atbalsta valstu centienus nodrošināt pienācīgus ienākumus vecumdienās, tostarp, veicinot pieredzes apmaiņu, uzraudzību un izvērtēšanu, un ka Sociālās aizsardzības komitejas un Komisijas sagatavotie ziņojumi par pensiju pietiekamību ir viens no galvenajiem analītiskajiem instrumentiem šajā sakarā;
4. ATZĪSTOT holistiska politikas skatījuma nozīmi un to, cik svarīgi ir cieši koordinēt ar novecošanu saistīto izdevumu ilgtspējas, pensiju pietiekamības un ilgtermiņa aprūpes analīzi;

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME

5. APSTIPRINA galvenos secinājumus, kuri ietverti 2024. gada ziņojumā par pensiju pietiekamību, ko sagatavojusi Sociālās aizsardzības komiteja (un tās Darba grupa pensiju pietiekamības jautājumos) un Komisija;

6. UZSVĒR 2024. gada ziņojuma par pensiju pietiekamību galvenos konstatējumus:
- a. nabadzības un sociālās atstumtības risks vecāka gadagājuma cilvēkiem turpina pieaugt, un to veicina relatīvā ienākumu nabadzība, un minētais risks ir augstāks cilvēkiem lielā vecumā, jo īpaši sievietēm. Lai gan starp valstīm joprojām pastāv ievērojamas atšķirības, vairāk nekā katrs piektais vecāka gadagājuma Eiropas iedzīvotājs ir pakļauts nabadzības vai sociālās atstumtības riskam. Vecāka gadagājuma cilvēku ienākumi joprojām ir vidēji zem 90 % no darbspējas vecuma iedzīvotāju ienākumiem. Paredzamā mūža ilguma pieaugums ir palēninājies; šobrīd Eiropas iedzīvotājs var cerēt, ka pensijā viņš vidēji pavadīs 21 gadu. Vajadzība pēc veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes pieaug līdz ar vecumu, un tā ir saistīta ar lielāku nabadzības risku;
 - b. lielākā daļa vecāka gadagājuma cilvēku ir sievietes, tāpēc dzimumu nevienlīdzība vecumdienās ir īpaša sociālā problēma. Lai gan atšķirība starp vīriešu un sieviešu vidējām pensijām turpina samazināties, atlikušās dzimumu nevienlīdzības attiecībā uz nabadzību vecumdienās, pensijas apmēru un pensiju segumu liecina par pastāvīgu nevienlīdzību, kura uzkrājusies darba mūža laikā. Sieviešu pensijas plānošanu cita starpā var aizkavēt zemāka finanšprātība. Sievietes salīdzinājumā ar vīriešiem arī dzīvo ilgāk un ilgstošāk saskaras ar veselības problēmām, un viņām biežāk ir nepieciešama aprūpe, taču viņām ir zemāki ienākumi;
 - c. Lai gan Covid-19 pandēmija un dzīves dārdzības pieaugums, ko izraisīja Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, radīja būtisku izaicinājumu saistībā ar dzīves līmeni, Eiropas pensiju sistēmas un pretkrīzes pasākumi palīdzēja mazināt ietekmi uz pensiju pietiekamību. Vienlaikus turpinājās vispārējā tendence veikt reformas ar mērķi uzlabot pietiekamības mehānismus. Pensiju indeksācija ir viens no galvenajiem politikas instruments pensionāru aizsardzībai pret ienākumu samazināšanos;

- d. tiek prognozēts, ka nākamajos četrdesmit gados pensiju aizvietojamības rādītāji lielākajā daļā dalībvalstu samazināsies. Lai arī pensiju sistēmas un nodokļi ietekmē pensiju ienākumu līmeni un sadali (pārdali) un turpmāku pietiekamības attīstību, pensionēšanās vecums joprojām ir viens no galvenajiem faktoriem, kas izskaidro pašreizējos pabalstus un pabalstus nākotnē. Karjeras pārtraukumu regulējums pensiju sistēmās atšķiras – no salīdzinoši labas aizsardzības ar bērnu aprūpi saistītiem karjeras pārtraukumiem līdz mazāk konsekventai bezdarba un ilgtermiņa aprūpes periodu ieskaitīšanai;
- e. sociālekonomiskās nevienlīdzības saistībā ar paredzamo mūža ilgumu rada izaicinājumu pensiju politikai, kurai, iespējams, būs jāpielāgo pensionēšanās iespējas dažādiem karjeras profiliem, lai novērstu nevienlīdzības veidošanos. Tas, kādā veidā darbaspēka ienākumu nevienlīdzība izraisa pensiju nevienlīdzību, lielā mērā ir atkarīgs no pensiju sistēmas progresivitātes. Lai arī pensiju sistēmas aizsargā tos, kam ir vajadzīgs atbalsts, nepilnības joprojām pastāv. Tiek prognozēts, ka pašnodarbinātām personām pensijas būs vidēji par trešdaļu zemākas nekā pilna laika darbiniekiem ar līdzīgu darba stāžu, jo cita starpā atšķiras noteikumi un vidējie ienākumi;
7. UZSVER pienācīgu ienākumu vecumdienās lomu sociālās konverģences nodrošināšanā, iekļaujošas un ilgtspējīgas izaugsmes veicināšanā un ekonomiskās un sociālās noturības stiprināšanā;
8. PAUŽ GANDARĪJUMU par pasākumiem, kas veikti, lai pensionārus, jo īpaši tos, kuriem ir zemi ienākumi, aizsargātu pret dzīves dārdzības pieaugumu, un par daudzās dalībvalstīs ieviestajām reformām nolūkā uzlabot pensiju pietiekamību, vienlaikus ATZĪMĒJOT, ka joprojām pastāv problēmas nodrošināt pašreizējo un turpmāko pietiekamību;

9. ATKĀRTOTI APSTIPRINA, ka ir jāturpina reformas, lai atbalstītu pensiju pietiekamību ilgdzīvojošā sabiedrībā, tostarp, uzlabojot visu iedzīvotāju dalību darba tirgū, piekļuvi sociālās aizsardzības shēmām un iemaksas tajās un stiprinot piekļuvi kvalitatīvai un cenas ziņā pieejamai veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei. UZSVER šādu reformu nozīmi, tostarp saistībā ar Eiropas pusgadu un Atveseļošanas un noturības mehānismu;
10. UZSVER, ka pienācīgas pensijas un pensiju sistēmu fiskālā ilgtspēja ir nesaraunami saistīti politikas mērķi, kas prasa integrētu risinājumu novecošanas problēmai. UZSVER ka analīze, kas šajā sakarā sniegta ziņojumā par pensiju pietiekamību un ziņojumā par novecošanu, ir savstarpēji papildinoša. UZSVER – lai saglabātu pienācīgas un ilgtspējīgas pensijas ilgdzīvojošā sabiedrībā, svarīga nozīme ir ilgākam darba mūžam, ko atbalsta ar tādu politiku, kura veicina aktīvas un veselīgas vecumdienas, un ar pozitīviem stimuliem un lielāku elastību attiecībā uz pensionēšanās veidiem, kuri atspoguļo darba karjeras daudzveidību, kā arī sieviešu un vīriešu augstai dalībai darba tirgū;
11. ATZINĪGI VĒRTĒ to, ka ziņojumā par pensiju pietiekamību uzmanība ir pievērsta dzimumu nevienlīdzībai vecumdienās. AICINA Sociālās aizsardzības komiteju un Komisiju turpmākajos ziņojumos turpināt un padziļināt šo analīzi. UZSVER, cik būtiski ir uzticami un atjaunināti rādītāji, ar kuriem uzrauga sieviešu un vīriešu pensiju pabalstu un pensiju seguma atšķirības, kā uzsvērts Briselē notikušajā Augsta līmeņa konferencē par sieviešu un vīriešu pensiju atšķirībām un pensiju pietiekamību;¹

¹ Augsta līmeņa konferences par sieviešu un vīriešu pensiju atšķirībām un pensiju pietiekamību ziņojums, 2024. gada 8. februāris, Briesele.

12. NORĀDA, cik svarīga ir uz nākotni vērsta analīze par pensiju pietiekamību un ienākumiem vecumdienās, tostarp sadales aspektiem. AICINA Komisiju un dalībvalstis izstrādāt un piemērot modelēšanas instrumentus, lai atvieglotu turpmākās pietiekamības prognozēšanu un novērtētu reformu ietekmi;
13. UZSVER, ka pensijas būtu jāskata saistībā ar citām politikas jomām, kuru mērķis ir atbalstīt dzīves līmeni vecumdienās, jo īpaši ar ilgtermiņa aprūpi. ATZINĪGI VĒRTĒ to, ka ziņojumā par pensiju pietiekamību ir ietverta mijiedarbība starp pensijām un ilgtermiņa aprūpes pakalpojumiem;
14. AICINA Sociālās aizsardzības komiteju un Komisiju turpināt darbu pie jautājuma par pensiju pietiekamību un ilgtermiņa aprūpi un 2027. gadā sniegt ziņojumu.
